

Risicocommunicatie spoorveiligheid 2017

Inleiding

Het vervoer van gevaarlijke stoffen over het spoor in Twente neemt toe. Om een indicatie te geven; in 2015 zijn ruim 3.000 wagons brandbare gassen door Twente gereden via Deventer – Almelo – Hengelo, terwijl het risicoplaafond gebaseerd is op 210 wagons brandbare gassen per jaar. Van de cijfers van 2016 weten we dat deze zeker niet lager zijn. De continue overschrijding van het risicoplaafond staat hoog op de regionale en landelijke agenda. We weten echter ook dat het een complex probleem is dat niet binnen een korte periode is opgelost. De kans dat er een incident gebeurt met spoorvervoer van gevaarlijke stoffen blijft klein. Maar als er iets gebeurt, kunnen de gevolgen groot zijn.

Tweeledige aanpak

Meerdere Twentse gemeenten hebben te maken met het vervoer van gevaarlijke stoffen over het spoor. Deze gemeenten en de VRT vinden dat de veiligheidssituatie rondom het spoor nadere aandacht verdient. Dit doen we tweeledig:

- Via alle mogelijke kanalen invloed uitoefenen op het terugdringen van het vervoer van gevaarlijke stoffen.
- Communicatie met inwoners van Twente, om risicobewustzijn en zelfredzaamheid te vergroten.

Dit plan gaat over het tweede punt; de communicatie met inwoners van Twente.

1. Risicocommunicatie spoorvervoer gevaarlijke stoffen

Risicocommunicatie over spoorveiligheid heeft tot doel de zelfredzaamheid van inwoners te vergroten.

1.1 Eerdere ervaring met risicocommunicatie over spoorveiligheid

In Borne heeft in 2014-2015 de succesvolle pilot spoorveiligheid en risicocommunicatie plaatsgevonden. Het risicobewustzijn, de informatiebehoefte en de zelfredzaamheid van omwonenden van het spoor zijn onderzocht en er werden verschillende interventies ontwikkeld en ingezet. Het project resulteerde in:

- een toolkit voor risicocommunicatie over spoorveiligheid die gemeenten kunnen inzetten;
- de vraag naar een aanpak die de zelfredzaamheid van een grote groep mensen in relatief korte tijd kan vergroten. Als aanpak ontwikkelde de VRT een game. Het doel van deze game is dat na het spelen de risicoperceptie, de eigen effectiviteit en de eigen verantwoordelijkheid toenemen. Dit zijn indicatoren die invloed hebben op de zelfredzaamheid. Van mei t/m juli wordt de game getest.

1.2 Behoeften van Twentse gemeenten

In 2016 inventariseerde de VRT of gemeenten in Twente risicocommunicatie willen inzetten m.b.t. spoorvervoer van gevaarlijke stoffen.

Behoefte aan risicocommunicatie over spoorveiligheid	
Borne	Inwoners willen graag een vervolg op het eerdere project.
Delden en Goor (Hof van Twente)	Het spoor loopt langs woonwijken. Het thema leeft onder de mensen die dichtbij het spoor wonen.
De Lutte (Losser)	Het spoor loopt langs enkele boerderijen.
Wierden	Thema staat op de agenda van de gemeente, voor omwonenden is het geen groot thema.
Hengelo	Thema leeft onder de bevolking
Oldenzaal	Thema speelt niet zichtbaar onder de bevolking, gemeente wil er wel aandacht aan besteden.
Almelo	Thema speelt niet zichtbaar onder de bevolking, gemeente wil er wel aandacht aan besteden.
Rijssen/Holten	Thema speelt niet zichtbaar onder de bevolking, gemeente wil er wel aandacht aan besteden.

2. Aanpak

We starten een campagne in Twente over spoorvervoer gevaarlijke stoffen die loopt van september tot en met december 2017: Hoe spoort het. Gedurende deze maanden is het in alle relevante gemeenten onderwerp van aandacht. Daarnaast staat het onderwerp spoorveiligheid & zelfredzaamheid per gemeente een maand expliciet op de agenda. Door te communiceren via huis aan huisbladen, (sociale) media, informatiekaart en de spoorveiligheidsgame brengen we het onderwerp bij inwoners onder de aandacht. Ook bekijken we of we kunnen aansluiten bij al geplande veiligheidsdagen/markten of organiseren we een bijeenkomst. Door in alle Twentse gemeenten gelijktijdig aandacht te besteden aan dit thema, kan de campagne Hoe spoort het, een krachtig effect hebben. De campagne sluit aan op de lokale situatie en behoefte in de betreffende gemeente en kan dus lokaal verschillen.

2.1 De campagne Hoe spoort het

De boodschap achter Hoe spoort het, is dat de kans op een incident zeer klein is, maar dat als er iets gebeurt, de gevolgen groot zijn. Voordat de hulpdiensten er zijn, is men dan op zichzelf aangewezen. Door het risicobewustzijn van inwoners te beïnvloeden, door mensen te informeren over (het herkennen van) risico's en door handelingsperspectieven te bieden, proberen we de zelfredzaamheid te vergroten.

Hoe spoort het:

- richt zich op Twentse inwoners die dicht bij het spoor wonen;
- bevat actuele en relevante risico-informatie en handelingsperspectieven;
- wordt Twentebreed ingezet;
- geeft expliciet aandacht aan 'noaberschap' (help elkaar, heb oog voor elkaar);
- richt zich op de 'gemiddelde inwoner'.

In de naaste omgeving van het spoor zijn veel bedrijven gevestigd. In 2014 heeft Kennispunt Twente voor een aantal gemeenten onderzocht hoe de populatie rondom het spoor is verdeeld. Opvallend is dat er relatief veel bedrijven in de nabijheid van het spoor (max 600 mtr) zijn gevestigd. Zo zijn er in Almelo 995 bedrijven dichtbij het spoor gevestigd en in Hengelo 1771, respectievelijk 24% en 33% van het totaal aantal bedrijven in beide gemeenten. Met de campagne Hoe spoort het richten we ons niet expliciet op deze bedrijven, dit valt buiten de scope van de campagne. Als gemeenten graag aandacht willen besteden aan risicocommunicatie met bedrijven rondom het spoor, kan de VRT hier wel bij ondersteunen.

2.2 Uitvoering campagne

Van september t/m december hebben we in alle relevante gemeenten aandacht voor zelfredzaamheid m.b.t. spoorvervoer gevaarlijke stoffen. Daarnaast staat bij elke gemeente het onderwerp spoorveiligheid & zelfredzaamheid een maand expliciet op de agenda. De VRT is projectleider en faciliteert en adviseert de gemeenten bij de inzet van de interventies. De campagne sluit aan op de lokale behoefte en wordt op maat aangeboden in elke gemeente. Het is aan gemeenten zelf om te kiezen voor een eigen middelenmix.

2.3 Interventies

De VRT faciliteert de gemeenten met de volgende middelen:

Algemene middelen. Inzet gedurende gehele campagneperiode in alle gemeenten (sept/dec)

Sociale media

Berichten voor facebook en twitter

Media

Persberichten

Websites

Teksten voor de websites van gemeenten

Spoorveiligheidsgame

Het prototype spoorveiligheidsgame was half mei 2017 gereed. Een student Integrale Veiligheidskunde (Saxion) test de effectiviteit van de game bij het ROC-Almelo onder studenten en docenten, locatie aan het spoor. Vervolgens worden verbeteringen doorgevoerd zodat de game eind augustus gereed is. Tijdens de bijeenkomst of bijvoorbeeld veiligheidsmarkt (zie specifieke middelen) laten we de spoorveiligheidsgame zien en bieden we de mogelijkheid de game ter plekke te spelen. Ook communiceren we de url van de game via zoveel mogelijk lokale kanalen. Waar mogelijk en wenselijk bieden we de game aan in openbare ruimten binnen de gemeenten, zoals de bibliotheek, buurthuizen, het gemeentehuis, wachtkamers etcetera.

Specifieke middelen. Inzet gedurende 1 maand per gemeente

Pagina in huis aan huisblad

Een katern in de huis aan huisbladen waarbij spoorveiligheid vanuit meerdere kanten belicht wordt.

Optioneel: Bijeenkomst

Een bijeenkomst of veiligheidsmarkt voor omwonenden van het spoor met als doel de zelfredzaamheid van omwonenden te vergroten. Onderdeel van de bijeenkomst is de introductie van de spoorveiligheidsgame en het uitdelen van een informatiekaart. Per gemeente bepalen we of het

wenselijke is een bijeenkomst te organiseren, of dat we bijvoorbeeld aansluiten bij een veiligheidsmarkt of iets dergelijks.

Beschikbaar stellen van informatiekaart

De informatiekaart is een overzichtelijk A4 waarop staat wat er kan gebeuren bij een incident met gevaarlijke stoffen, hoe je dit kunt herkennen en hoe je vervolgens het beste kunt handelen.

Planning

2017	Mei	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec	Jan
Ontwikkeling plan van aanpak en uitwerking middelen en interventies									
Testen game									
Overleg VRT/adviseurs/AOV-ers									
Memo op agenda AOV/VD/DB/AB									
Verbeteren game									
Start campagne									
Inzet algemene middelen in alle gemeenten									
Specifieke middelen in Oldenzaal/ de Lutte en Hengelo									
Specifieke middelen in Wierden en Hof van Twente									
Specifieke middelen in Almelo, Borne, Rijssen/Holten									
Einde campagne									
Evaluatie									

Kosten

Voor VRT		Voor gemeenten	
Serious game	25.000	Bijeenkomst	+ - 1500
Informatiekaart	1.000	Pagina Huis aan huis